

Składki zaufania w modelach ze zmiennym w czasie parametrem ryzyka

Aleksandra Chowańska i Elżbieta Ferenstein

Politechnika Warszawska

Ogólnopolska Konferencja Naukowa
Zagadnienia Aktuariale - Teoria i Praktyka
Warszawa 2011

Plan prezentacji

Klasyczny model Bühlmann'a. Propozycje modyfikacji

Składka Bayesowska i indywidualna dla modelu z przełączeniem

Model z przełączeniem dla rodziny rozkładów wykładniczych

Składka zaufania dla modelu z przełączeniem

Plan prezentacji

Klasyczny model Bühlmann'a. Propozycje modyfikacji

Składka Bayesowska i indywidualna dla modelu z przełączeniem

Model z przełączeniem dla rodziny rozkładów wykładniczych

Składka zaufania dla modelu z przełączeniem

Plan prezentacji

Klasyczny model Bühlmann'a. Propozycje modyfikacji

Składka Bayesowska i indywidualna dla modelu z przełączeniem

Model z przełączeniem dla rodziny rozkładów wykładniczych

Składka zaufania dla modelu z przełączeniem

Plan prezentacji

Klasyczny model Bühlmann'a. Propozycje modyfikacji

Składka Bayesowska i indywidualna dla modelu z przełączeniem

Model z przełączeniem dla rodziny rozkładów wykładniczych

Składka zaufania dla modelu z przełączeniem

Klasyczny model Bühlmann'a

Założenia klasycznego modelu Bühlmann'a

- ▶ określamy przestrzeń probabilistyczną $(\Omega, \mathcal{F}, P)$,
- ▶ rozważamy zmienne losowe $(X_n, n \in \mathbb{N})$ określone na przestrzeni probabilistycznej, zakładamy, że w chwili n znamy realizacje zmiennych losowych X_j do chwili n ,
- ▶ na rozważanej przestrzeni mamy określoną mierzalną zmienną losową Θ ,
- ▶ obserwujemy I niezależnych kontraktów scharakteryzowanych przez wektory losowe :
  - ▶ $\forall i=1, \dots, I$ $(\Theta_i, \underline{X}_i, X_{i,n+1})$, gdzie Θ_i jest nieobserwowalnym parametrem ryzyka, $\underline{X}_i = (X_{i1}, \dots, X_{in})$ jest wektorem obserwacji cechy i -tego ryzyka, X_{n+1} wielkość cechy w roku $n+1$ jest nieobserwowalna,
  - ▶ $\forall i=1, \dots, I$ $X_{i1}, \dots, X_{in}$ są warunkowo niezależne pod warunkiem Θ_i ,
- ▶ $\Theta_1, \dots, \Theta_I$ są iid..

Klasyczny model Bühlmann'a

Założenia klasycznego modelu Bühlmann'a

- ▶ określamy przestrzeń probabilistyczną $(\Omega, \mathcal{F}, P)$,
- ▶ rozważamy zmienne losowe $(X_n, n \in \mathbb{N})$ określone na przestrzeni probabilistycznej, zakładamy, że w chwili n znamy realizacje zmiennych losowych X_j do chwili n ,
- ▶ na rozważanej przestrzeni mamy określoną mierzalną zmienną losową Θ ,
- ▶ obserwujemy I niezależnych kontraktów scharakteryzowanych przez wektory losowe :
  - ▶ $\forall i=1, \dots, I$ $(\Theta_i, \underline{X}_i, X_{i,n+1})$, gdzie Θ_i jest nieobserwowalnym parametrem ryzyka, $\underline{X}_i = (X_{i,1}, \dots, X_{i,n})$ jest wektorem obserwacji cechy i -tego ryzyka, $X_{i,n+1}$ wielkość cechy w roku $n+1$ jest nieobserwowalna,
  - ▶ $\forall i=1, \dots, I$ $X_{i,1}, \dots, X_{i,n}$ są warunkowo niezależne pod warunkiem Θ_i ,
- ▶ $\Theta_1, \dots, \Theta_I$ są iid..

Klasyczny model Bühlmann'a

Założenia klasycznego modelu Bühlmann'a

- ▶ określamy przestrzeń probabilistyczną $(\Omega, \mathcal{F}, P)$,
- ▶ rozważamy zmienne losowe $(X_n, n \in \mathbb{N})$ określone na przestrzeni probabilistycznej, zakładamy, że w chwili n znamy realizacje zmiennych losowych X_j do chwili n ,
- ▶ na rozważanej przestrzeni mamy określoną mierzalną zmienną losową Θ ,
- ▶ obserwujemy I niezależnych kontraktów scharakteryzowanych przez wektory losowe :
  - ▶ $\forall i=1, \dots, I$ $(\Theta_i, \underline{X}_i, X_{i,n+1})$, gdzie Θ_i jest nieobserwowalnym parametrem ryzyka, $\underline{X}_i = (X_{i,1}, \dots, X_{i,n})$ jest wektorem obserwacji cechy i -tego ryzyka, $X_{i,n+1}$ wielkość cechy w roku $n+1$ jest nieobserwowalna,
  - ▶ $\forall i=1, \dots, I$ $X_{i,1}, \dots, X_{i,n}$ są warunkowo niezależne pod warunkiem Θ_i ,
- ▶ $\Theta_1, \dots, \Theta_I$ są iid..

Klasyczny model Bühlmann'a

Założenia klasycznego modelu Bühlmann'a

- ▶ określamy przestrzeń probabilistyczną $(\Omega, \mathcal{F}, P)$,
- ▶ rozważamy zmienne losowe $(X_n, n \in \mathbb{N})$ określone na przestrzeni probabilistycznej, zakładamy, że w chwili n znamy realizacje zmiennych losowych X_j do chwili n ,
- ▶ na rozważanej przestrzeni mamy określoną mierzalną zmienną losową Θ ,
- ▶ obserwujemy I niezależnych kontraktów scharakteryzowanych przez wektory losowe :
  - ▶ $\forall_{i=1, \dots, I} (\Theta_i, \underline{X}_i, X_{i,n+1})$, gdzie Θ_i jest nieobserwowalnym parametrem ryzyka, $\underline{X}_i = (X_{i1}, \dots, X_{in})$ jest wektorem obserwacji cechy i -tego ryzyka, X_{n+1} wielkość cechy w roku $n+1$ jest nieobserwowalna,
  - ▶ $\forall_{i=1, \dots, I} X_{i1}, \dots, X_{in}$ są warunkowo niezależne pod warunkiem Θ_i ,
- ▶ $\Theta_1, \dots, \Theta_I$ są iid..

Klasyczny model Bühlmann'a

Założenia klasycznego modelu Bühlmann'a

- ▶ określamy przestrzeń probabilistyczną $(\Omega, \mathcal{F}, P)$,
- ▶ rozważamy zmienne losowe $(X_n, n \in \mathbb{N})$ określone na przestrzeni probabilistycznej, zakładamy, że w chwili n znamy realizacje zmiennych losowych X_j do chwili n ,
- ▶ na rozważanej przestrzeni mamy określoną mierzalną zmienną losową Θ ,
- ▶ obserwujemy I niezależnych kontraktów scharakteryzowanych przez wektory losowe :
  - ▶ $\forall_{i=1, \dots, I} (\Theta_i, \underline{X}_i, X_{i,n+1})$, gdzie Θ_i jest nieobserwowalnym parametrem ryzyka, $\underline{X}_i = (X_{i1}, \dots, X_{in})$ jest wektorem obserwacji cechy i -tego ryzyka, X_{n+1} wielkość cechy w roku $n+1$ jest nieobserwowalna,
  - ▶ $\forall_{i=1, \dots, I} X_{i1}, \dots, X_{in}$ są warunkowo niezależne pod warunkiem Θ_i ,
- ▶ $\Theta_1, \dots, \Theta_I$ są iid..

Klasyczny model Bühlmann'a

Założenia klasycznego modelu Bühlmann'a

- ▶ określamy przestrzeń probabilistyczną $(\Omega, \mathcal{F}, P)$,
- ▶ rozważamy zmienne losowe $(X_n, n \in \mathbb{N})$ określone na przestrzeni probabilistycznej, zakładamy, że w chwili n znamy realizacje zmiennych losowych X_j do chwili n ,
- ▶ na rozważanej przestrzeni mamy określoną mierzalną zmienną losową Θ ,
- ▶ obserwujemy I niezależnych kontraktów scharakteryzowanych przez wektory losowe :
  - ▶ $\forall_{i=1, \dots, I} (\Theta_i, \underline{X}_i, X_{i,n+1})$, gdzie Θ_i jest nieobserwowalnym parametrem ryzyka, $\underline{X}_i = (X_{i1}, \dots, X_{in})$ jest wektorem obserwacji cechy i -tego ryzyka, X_{n+1} wielkość cechy w roku $n + 1$ jest nieobserwowalna,
  - ▶ $\forall_{i=1, \dots, I} X_{i1}, \dots, X_{in}$ są warunkowo niezależne pod warunkiem Θ_i ,
- ▶ $\Theta_1, \dots, \Theta_I$ są iid..

Klasyczny model Bühlmann'a

Założenia klasycznego modelu Bühlmann'a

- ▶ określamy przestrzeń probabilistyczną $(\Omega, \mathcal{F}, P)$,
- ▶ rozważamy zmienne losowe $(X_n, n \in \mathbb{N})$ określone na przestrzeni probabilistycznej, zakładamy, że w chwili n znamy realizacje zmiennych losowych X_j do chwili n ,
- ▶ na rozważanej przestrzeni mamy określoną mierzalną zmienną losową Θ ,
- ▶ obserwujemy I niezależnych kontraktów scharakteryzowanych przez wektory losowe :
  - ▶ $\forall_{i=1, \dots, I} (\Theta_i, \underline{X}_i, X_{i,n+1})$, gdzie Θ_i jest nieobserwowalnym parametrem ryzyka, $\underline{X}_i = (X_{i1}, \dots, X_{in})$ jest wektorem obserwacji cechy i -tego ryzyka, X_{n+1} wielkość cechy w roku $n+1$ jest nieobserwowalna,
  - ▶ $\forall_{i=1, \dots, I} X_{i1}, \dots, X_{in}$ są warunkowo niezależne pod warunkiem Θ_i ,
- ▶ $\Theta_1, \dots, \Theta_I$ są iid..

Modyfikacje

Modele z przełączeniem. Zmiana parametru ryzyka w losowej chwili N

- ▶ Parametr ryzyka w chwili j określony jest następująco

$$\Theta_j = (\Lambda_{C_j}, C_j, N)$$

- ▶ zmienna losowa N ma dystrybuantę G
- ▶ C_j jest określone następująco

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ 2 & \text{jeżeli } N \leq j, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_{C_j} określona jest następująco

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_2 & \text{jeżeli } C_j = 2, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_1, Λ_2 są niezależne o dystrybuancie U_1, U_2 , odpowiednio.

Modyfikacje

Modele z przełączeniem. Zmiana parametru ryzyka w losowej chwili N

- ▶ Parametr ryzyka w chwili j określony jest następująco
 $\Theta_j = (\Lambda_{C_j}, C_j, N)$
  - ▶ zmienna losowa N ma dystrybuantę G
  - ▶ C_j jest określone następująco

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ 2 & \text{jeżeli } N \leq j, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_{C_j} określona jest następująco

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_2 & \text{jeżeli } C_j = 2, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_1, Λ_2 są niezależne o dystrybuancie U_1, U_2 , odpowiednio.

Modyfikacje

Modele z przełączeniem. Zmiana parametru ryzyka w losowej chwili N

- ▶ Parametr ryzyka w chwili j określony jest następująco
 $\Theta_j = (\Lambda_{C_j}, C_j, N)$
  - ▶ zmienna losowa N ma dystrybuantę G
  - ▶ C_j jest określone następująco

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ 2 & \text{jeżeli } N \leq j, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_{C_j} określona jest następująco

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_2 & \text{jeżeli } C_j = 2, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_1, Λ_2 są niezależne o dystrybuancie U_1, U_2 , odpowiednio.

Modyfikacje

Modele z przełączeniem. Zmiana parametru ryzyka w losowej chwili N

- ▶ Parametr ryzyka w chwili j określony jest następująco
 $\Theta_j = (\Lambda_{C_j}, C_j, N)$
  - ▶ zmienna losowa N ma dystrybuantę G
  - ▶ C_j jest określone następująco

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ 2 & \text{jeżeli } N \leq j, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_{C_j} określona jest następująco

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_2 & \text{jeżeli } C_j = 2, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_1, Λ_2 są niezależne o dystrybuancie U_1, U_2 , odpowiednio.

Modyfikacje

Modele z przełączeniem. Zmiana parametru ryzyka w losowej chwili N

- ▶ Parametr ryzyka w chwili j określony jest następująco
 $\Theta_j = (\Lambda_{C_j}, C_j, N)$
  - ▶ zmienna losowa N ma dystrybuantę G
  - ▶ C_j jest określone następująco

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ 2 & \text{jeżeli } N \leq j, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_{C_j} określona jest następująco

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_2 & \text{jeżeli } C_j = 2, \end{cases}$$

- ▶ Zmienne losowe Λ_1, Λ_2 są niezależne o dystrybuancie U_1, U_2 , odpowiednio.

Modyfikacje

Modele z przełączeniem. Zmiana parametru ryzyka w losowej chwili N

- ▶ warunkowy rozkład zmiennej losowej X_j określony jest następująco:

$$P(X_j \leq x_j \mid \lambda_1, \lambda_2, k) = \begin{cases} F_1(x_j \mid \lambda_1) & \text{jeżeli } j < k, \\ F_2(x_j \mid \lambda_2) & \text{jeżeli } j \geq k. \end{cases}$$

Modyfikacje

Model z przełączeniem propozycja II

- ▶ Modyfikujemy wcześniejszy model przez określenie na przestrzeni $(\Omega, \mathcal{F}, P)$ zmiennej losowej ρ przyjmującej wartości $j = 1, 2, \dots, d$ oraz zmiennych losowych $\Lambda_1, \dots, \Lambda_d$,
- ▶ Zmienne losowe $\Lambda_1, \dots, \Lambda_d$ są niezależne,
- ▶ C_j jest związana ze zmienną losową ρ oraz zmienną losową N poprzez następującą zależność

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ i & \text{jeżeli } N \leq j \end{cases} \quad \text{oraz} \quad \rho = i \quad \text{dla } i = 2 \dots d.$$

- ▶ Powyższe zależności implikują postać zmiennej losowej Λ_{C_j}

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_i & \text{jeżeli } C_j = i \text{ dla } i = 2 \dots d. \end{cases}$$

Modyfikacje

Model z przełączeniem propozycja II

- ▶ Modyfikujemy wcześniejszy model przez określenie na przestrzeni $(\Omega, \mathcal{F}, P)$ zmiennej losowej ρ przyjmującej wartości $j = 1, 2, \dots, d$ oraz zmiennych losowych $\Lambda_1, \dots, \Lambda_d$,
- ▶ Zmienne losowe $\Lambda_1, \dots, \Lambda_d$ są niezależne,
- ▶ C_j jest związana ze zmienną losową ρ oraz zmienną losową N poprzez następującą zależność

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ i & \text{jeżeli } N \leq j \end{cases} \quad \text{oraz} \quad \rho = i \quad \text{dla } i = 2 \dots d.$$

- ▶ Powyższe zależności implikują postać zmiennej losowej Λ_{C_j}

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_i & \text{jeżeli } C_j = i \text{ dla } i = 2 \dots d. \end{cases}$$

Modyfikacje

Model z przełączeniem propozycja II

- ▶ Modyfikujemy wcześniejszy model przez określenie na przestrzeni $(\Omega, \mathcal{F}, P)$ zmiennej losowej ρ przyjmującej wartości $j = 1, 2, \dots, d$ oraz zmiennych losowych $\Lambda_1, \dots, \Lambda_d$,
- ▶ Zmienne losowe $\Lambda_1, \dots, \Lambda_d$ są niezależne,
- ▶ C_j jest związana ze zmienną losową ρ oraz zmienną losową N poprzez następującą zależność

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ i & \text{jeżeli } N \leq j \end{cases} \quad \text{oraz} \quad \rho = i \quad \text{dla } i = 2 \dots d.$$

- ▶ Powyższe zależności implikują postać zmiennej losowej Λ_{C_j}

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_i & \text{jeżeli } C_j = i \text{ dla } i = 2 \dots d. \end{cases}$$

Modyfikacje

Model z przełączeniem propozycja II

- ▶ Modyfikujemy wcześniejszy model przez określenie na przestrzeni $(\Omega, \mathcal{F}, P)$ zmiennej losowej ρ przyjmującej wartości $j = 1, 2, \dots, d$ oraz zmiennych losowych $\Lambda_1, \dots, \Lambda_d$,
- ▶ Zmienne losowe $\Lambda_1, \dots, \Lambda_d$ są niezależne,
- ▶ C_j jest związana ze zmienną losową ρ oraz zmienną losową N poprzez następującą zależność

$$C_j = \begin{cases} 1 & \text{jeżeli } N > j, \\ i & \text{jeżeli } N \leq j \end{cases} \quad \text{oraz} \quad \rho = i \quad \text{dla } i = 2 \dots d.$$

- ▶ Powyższe zależności implikują postać zmiennej losowej Λ_{C_j}

$$\Lambda_{C_j} = \begin{cases} \Lambda_1 & \text{jeżeli } C_j = 1, \\ \Lambda_i & \text{jeżeli } C_j = i \text{ dla } i = 2 \dots d. \end{cases}$$

Modyfikacje

Model z wykorzystaniem łańcucha Markowa

- ▶ Wprowadzamy $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ łańcuch Markowa, o skończonej liczbie stanów w przeliczalnym zbiorze S o macierzy przejścia $P = (p_{ij})_{i,j \in S}$,
- ▶ Przyjmujemy, że rozważany łańcuch ma stany $1, \dots, k$.
- ▶ zakładamy, że łańcuch $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ ma rozkład stacjonarny
- ▶ zmienna losowa Λ_{C_j} w chwili j określona jest następująco:

$$\Lambda_{C_j} = \Lambda_m \quad \text{jeżeli } C_j = m \quad \text{dla } m = 1, \dots, k$$

- ▶ zmienne losowe $\Lambda_1 \dots \Lambda_k$ są niezależne

Modyfikacje

Model z wykorzystaniem łańcucha Markowa

- ▶ Wprowadzamy $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ łańcuch Markowa, o skończonej liczbie stanów w przeliczalnym zbiorze S o macierzy przejścia $P = (p_{ij})_{i,j \in S}$,
- ▶ Przyjmujemy, że rozważany łańcuch ma stany $1, \dots, k$.
- ▶ zakładamy, że łańcuch $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ ma rozkład stacjonarny
- ▶ zmienna losowa Λ_{C_j} w chwili j określona jest następująco:

$$\Lambda_{C_j} = \Lambda_m \quad \text{jeżeli } C_j = m \quad \text{dla } m = 1, \dots, k$$

- ▶ zmienne losowe $\Lambda_1 \dots \Lambda_k$ są niezależne

Modyfikacje

Model z wykorzystaniem łańcucha Markowa

- ▶ Wprowadzamy $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ łańcuch Markowa, o skończonej liczbie stanów w przeliczalnym zbiorze S o macierzy przejścia $P = (p_{ij})_{i,j \in S}$,
- ▶ Przyjmujemy, że rozważany łańcuch ma stany $1, \dots, k$.
- ▶ zakładamy, że łańcuch $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ ma rozkład stacjonarny
- ▶ zmienna losowa Λ_{C_j} w chwili j określona jest następująco:

$$\Lambda_{C_j} = \Lambda_m \quad \text{jeżeli } C_j = m \quad \text{dla } m = 1, \dots, k$$

- ▶ zmienne losowe $\Lambda_1 \dots \Lambda_k$ są niezależne

Modyfikacje

Model z wykorzystaniem łańcucha Markowa

- ▶ Wprowadzamy $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ łańcuch Markowa, o skończonej liczbie stanów w przeliczalnym zbiorze S o macierzy przejścia $P = (p_{ij})_{i,j \in S}$,
- ▶ Przyjmujemy, że rozważany łańcuch ma stany $1, \dots, k$.
- ▶ zakładamy, że łańcuch $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ ma rozkład stacjonarny
- ▶ zmienna losowa Λ_{C_j} w chwili j określona jest następująco:

$$\Lambda_{C_j} = \Lambda_m \quad \text{jeżeli } C_j = m \quad \text{dla } m = 1, \dots, k$$

- ▶ zmienne losowe $\Lambda_1 \dots \Lambda_k$ są niezależne

Modyfikacje

Model z wykorzystaniem podwójnie stochastycznego łańcucha Markowa

Modyfikacja modelu z wykorzystaniem łańcucha Markowa, poprzez zastąpienie $(C_j)_{j=1}^{n+1}$ podwójnie stochastycznym łańcuchem Markowa. Parametr ryzyka Θ_j w chwili j przedstawia się jako

$$\Theta_j = (C_j, \Lambda_{C_j}).$$

Podwójnie stochastyczny łańcuch Markowa umożliwia nam modelowanie parametru ryzyka jako procesu zależnego od środowiska, które jest kształtowane przez nieobserwowalne czynniki, na które mają wpływ obserwowalne, zewnętrzne czynniki.

Składka Indywidualna

Przełączenia nastąpiło w losowej chwili $N = k$, gdzie $k = 1, \dots, n + 1$.

- ▶ Zmienną losową X_j (wypłata) dla $j = 1, \dots, n$ przedstawiamy jako:

$$X_j = X'_j I_{\{k > j\}} + X''_j I_{\{k \leq j\}}$$

- ▶ składka indywidualna ma postać:

$$\begin{aligned} p^{ind} &= E(X_{n+1} \mid \Theta_{n+1}) \\ &= I(N > n + 1)E(X'_{n+1} \mid \Lambda_1) + I(N \leq n + 1)E(X''_{n+1} \mid \Lambda_2) = \\ &= I(N > n + 1)\mu_1(\Lambda_1) + I(N \leq n + 1)\mu_2(\Lambda_2) \\ &= \mu(\Theta_{n+1}) \end{aligned}$$

Składka Indywidualna

Przełączenia nastąpiło w losowej chwili $N = k$, gdzie $k = 1, \dots, n + 1$.

- ▶ Zmienną losową X_j (wypłata) dla $j = 1, \dots, n$ przedstawiamy jako:

$$X_j = X'_j I_{\{k > j\}} + X''_j I_{\{k \leq j\}}$$

- ▶ składka indywidualna ma postać:

$$\begin{aligned} p^{ind} &= E(X_{n+1} \mid \Theta_{n+1}) \\ &= I(N > n + 1)E(X'_{n+1} \mid \Lambda_1) + I(N \leq n + 1)E(X''_{n+1} \mid \Lambda_2) = \\ &= I(N > n + 1)\mu_1(\Lambda_1) + I(N \leq n + 1)\mu_2(\Lambda_2) \\ &= \mu(\Theta_{n+1}) \end{aligned}$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ składka Bayesowska ma postać:

$$\begin{aligned}P^B &= E(\mu(\Theta_{n+1}) \mid X_1, \dots, X_n) \\&= E(I(N > n+1)\mu_1(\Lambda_1) + I(N \leq n+1)\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)\end{aligned}$$

- ▶ wprowadzam następujące oznaczenia:

- ▶ $\xi_{n+1} := I(N > n+1)$, $\xi'_{n+1} := I(N \leq n+1)$,
- ▶ $x_{r,n} = (x_{r,1}, \dots, x_{r,n})$ - wektor obserwacji cechy w okresach $r, \dots, n$,
- ▶ $f_X(x_{1,n})$ - gęstość brzegowa rozkładu cechy za cały okres obserwacji,

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ składka Bayesowska ma postać:

$$\begin{aligned}P^B &= E(\mu(\Theta_{n+1}) \mid X_1, \dots, X_n) \\&= E(I(N > n+1)\mu_1(\Lambda_1) + I(N \leq n+1)\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)\end{aligned}$$

- ▶ wprowadzam następujące oznaczenia:

- ▶ $\xi_{n+1} = I(N > n+1)$, $\xi'_{n+1} = I(N \leq n+1)$,
- ▶ $x_{r,n} = (x_r, \dots, x_n)$ - wektor obserwacji cechy w okresach $r, \dots, n$,
- ▶ $f_X(x_{1,n})$ - gęstość brzegowa rozkładu cechy za cały okres obserwacji,

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ składka Bayesowska ma postać:

$$\begin{aligned}P^B &= E(\mu(\Theta_{n+1}) \mid X_1, \dots, X_n) \\&= E(I(N > n+1)\mu_1(\Lambda_1) + I(N \leq n+1)\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)\end{aligned}$$

- ▶ wprowadzam następujące oznaczenia:

- ▶ $\xi_{n+1} = I(N > n+1)$, $\xi'_{n+1} = I(N \leq n+1)$,
- ▶ $x_{r,n} = (x_r, \dots, x_n)$ - wektor obserwacji cechy w okresach $r, \dots, n$,
- ▶ $f_X(x_{1,n})$ - gęstość brzegowa rozkładu cechy za cały okres obserwacji,

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ składka Bayesowska ma postać:

$$\begin{aligned}P^B &= E(\mu(\Theta_{n+1}) \mid X_1, \dots, X_n) \\&= E(I(N > n+1)\mu_1(\Lambda_1) + I(N \leq n+1)\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)\end{aligned}$$

- ▶ wprowadzam następujące oznaczenia:

- ▶ $\xi_{n+1} = I(N > n+1)$, $\xi'_{n+1} = I(N \leq n+1)$,
- ▶ $x_{r,n} = (x_r, \dots, x_n)$ - wektor obserwacji cechy w okresach $r, \dots, n$,
- ▶ $f_X(x_{1,n})$ - gęstość brzegowa rozkładu cechy za cały okres obserwacji,

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ składka Bayesowska ma postać:

$$\begin{aligned}P^B &= E(\mu(\Theta_{n+1}) \mid X_1, \dots, X_n) \\&= E(I(N > n+1)\mu_1(\Lambda_1) + I(N \leq n+1)\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)\end{aligned}$$

- ▶ wprowadzam następujące oznaczenia:

- ▶ $\xi_{n+1} = I(N > n+1)$, $\xi'_{n+1} = I(N \leq n+1)$,
- ▶ $x_{r,n} = (x_r, \dots, x_n)$ - wektor obserwacji cechy w okresach $r, \dots, n$,
- ▶ $f_X(x_{1,n})$ - gęstość brzegowa rozkładu cechy za cały okres obserwacji,

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ $f_1(x_{1,k-1})$ gęstość brzegowa rozkładu cechy dla $k-1$ obserwacji w modelu przed przełączeniem, $f_2(x_{k,n})$ gęstość brzegowa rozkładu cechy dla obserwacji od k do n w modelu z przełączeniem,
- ▶ $f_1(x_{1,k-1} \mid \lambda_1)$ gęstość warunkowa pod warunkiem $\Lambda_1 = \lambda_1$ w modelu przed przełączeniem, $f_2(x_{k,n} \mid \lambda_2)$ gęstość warunkowa pod warunkiem $\Lambda_2 = \lambda_2$ w modelu z przełączeniem.
- ▶ Konieczność wyznaczenia warunkowych wartości oczekiwanych dla rozkładów mieszanych.
- ▶ Wyznaczę

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}): \quad = \quad E(\xi_{n+1}\mu_1(\Lambda_1) \mid X_1, \dots, X_n)$$

$$g_2(\underline{\mathbf{X}}): \quad = \quad E(\xi'_{n+1}\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ $f_1(x_{1,k-1})$ gęstość brzegowa rozkładu cechy dla $k-1$ obserwacji w modelu przed przełączeniem, $f_2(x_{k,n})$ gęstość brzegowa rozkładu cechy dla obserwacji od k do n w modelu z przełączeniem,
- ▶ $f_1(x_{1,k-1} \mid \lambda_1)$ gęstość warunkowa pod warunkiem $\Lambda_1 = \lambda_1$ w modelu przed przełączeniem, $f_2(x_{k,n} \mid \lambda_2)$ gęstość warunkowa pod warunkiem $\Lambda_2 = \lambda_2$ w modelu z przełączeniem.
- ▶ Konieczność wyznaczenia warunkowych wartości oczekiwanych dla rozkładów mieszanych.
- ▶ Wyznaczę

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}): \quad = \quad E(\xi_{n+1}\mu_1(\Lambda_1) \mid X_1, \dots, X_n)$$

$$g_2(\underline{\mathbf{X}}): \quad = \quad E(\xi'_{n+1}\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ $f_1(x_{1,k-1})$ gęstość brzegowa rozkładu cechy dla $k-1$ obserwacji w modelu przed przełączeniem, $f_2(x_{k,n})$ gęstość brzegowa rozkładu cechy dla obserwacji od k do n w modelu z przełączeniem,
- ▶ $f_1(x_{1,k-1} \mid \lambda_1)$ gęstość warunkowa pod warunkiem $\Lambda_1 = \lambda_1$ w modelu przed przełączeniem, $f_2(x_{k,n} \mid \lambda_2)$ gęstość warunkowa pod warunkiem $\Lambda_2 = \lambda_2$ w modelu z przełączeniem.
- ▶ Konieczność wyznaczenia warunkowych wartości oczekiwanych dla rozkładów mieszanych.
- ▶ Wyznaczę

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}): \quad = \quad E(\xi_{n+1}\mu_1(\Lambda_1) \mid X_1, \dots, X_n)$$

$$g_2(\underline{\mathbf{X}}): \quad = \quad E(\xi'_{n+1}\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- ▶ $f_1(x_{1,k-1})$ gęstość brzegowa rozkładu cechy dla $k-1$ obserwacji w modelu przed przełączeniem, $f_2(x_{k,n})$ gęstość brzegowa rozkładu cechy dla obserwacji od k do n w modelu z przełączeniem,
- ▶ $f_1(x_{1,k-1} \mid \lambda_1)$ gęstość warunkowa pod warunkiem $\Lambda_1 = \lambda_1$ w modelu przed przełączeniem, $f_2(x_{k,n} \mid \lambda_2)$ gęstość warunkowa pod warunkiem $\Lambda_2 = \lambda_2$ w modelu z przełączeniem.
- ▶ Konieczność wyznaczenia warunkowych wartości oczekiwanych dla rozkładów mieszanych.
- ▶ Wyznaczę

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}): \quad = \quad E(\xi_{n+1}\mu_1(\Lambda_1) \mid X_1, \dots, X_n)$$

$$g_2(\underline{\mathbf{X}}): \quad = \quad E(\xi'_{n+1}\mu_2(\Lambda_2) \mid X_1, \dots, X_n)$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

Przy wyznaczaniu warunkowych wartości oczekiwanych dla rozkładów mieszanych korzystam z twierdzenia.

Swierdzenie (wersja twierdzenia Bayesa)

Niech $\underline{\mathbf{X}}$ wektor losowy n -wymiarowy, $\underline{\mathbf{Y}}$ wektor losowy m -wymiarowy spełniającymi warunek

$$P(\underline{\mathbf{X}} \in A \mid \underline{\mathbf{Y}} = \underline{\mathbf{y}}) = \int_A h(\underline{\mathbf{x}}, \underline{\mathbf{y}}) \nu(d\underline{\mathbf{x}})$$

gdzie $h : \mathbb{R}^n \times \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^n$, a ν jest miarą σ -skończoną oraz $\varphi : \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^m$ jest funkcją borelowską, taką, że $E \mid \varphi(\underline{\mathbf{Y}}) \mid < \infty$. Wówczas

$$E(\varphi(\underline{\mathbf{Y}}) \mid \underline{\mathbf{X}} = \underline{\mathbf{x}}) = \int_{-\infty}^{\infty} \varphi(\underline{\mathbf{y}}) \frac{h(\underline{\mathbf{x}}, \underline{\mathbf{y}})}{\int_{-\infty}^{\infty} h(\underline{\mathbf{x}}, \underline{\mathbf{y}}) \mu_Y(d\underline{\mathbf{y}})} \mu_Y(d\underline{\mathbf{y}}).$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- Gęstość brzegowa $f_X(x_{1,n})$, przyjmuje następującą postać

$$f_X(x_{1,n}) = \overline{G}(n)f_1(x_{1,n}) + \sum_{k=1}^n p_k f_1(x_{1,k-1})f_2(x_{k,n})$$

$$\begin{aligned} g_1(\underline{x}): &= E(\xi_{n+1}\mu_1(\Lambda_1) \mid x_1, \dots, x_n) \\ &= \frac{\overline{G}(n+1) \int_0^\infty u_1(\lambda_1)\mu_1(\lambda_1)f_1(x_{1,n} \mid \lambda_1)d\lambda_1}{\overline{G}(n)f_1(x_{1,n}) + \sum_{k=1}^n p_k f_1(x_{1,k-1})f_2(x_{k,n})} \end{aligned}$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

- Gęstość brzegowa $f_X(x_{1,n})$, przyjmuje następującą postać

$$f_X(x_{1,n}) = \overline{G}(n)f_1(x_{1,n}) + \sum_{k=1}^n p_k f_1(x_{1,k-1})f_2(x_{k,n})$$

$$\begin{aligned} g_1(\underline{x}): &= E(\xi_{n+1}\mu_1(\Lambda_1) \mid x_1, \dots, x_n) \\ &= \frac{\overline{G}(n+1) \int_0^\infty u_1(\lambda_1)\mu_1(\lambda_1)f_1(x_{1,n} \mid \lambda_1)d\lambda_1}{\overline{G}(n)f_1(x_{1,n}) + \sum_{k=1}^n p_k f_1(x_{1,k-1})f_2(x_{k,n})} \end{aligned}$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

$$g_1(\underline{\mathbf{x}}) = \frac{\overline{G}(n+1)\hat{\mu}_1(x_{1,n})}{\overline{G}(n) + \sum_{k=1}^{n+1} p_k \frac{f_1(x_{1,k-1})f_2(x_{k,n})}{f_1(x_{1,n})}}$$

- Wyznaczenie drugiej warunkowej wartości oczekiwanej

$$\begin{aligned} g_2(\underline{\mathbf{X}}): &= \frac{G(n+1) \sum_{k=1}^{n+1} p_k \int_0^\infty u_2(\lambda_2) \mu_2(\lambda_2) f_2(x_{k,n} \lambda_2)}{\overline{G}(n) f_1(x_{1,n}) + \sum_{k=1}^n p_k f_1(x_{1,k-1}) f_2(x_{k,n})} \\ &= \frac{G(n+1) \sum_{k=1}^{n+1} p_k \hat{\mu}_2(x_{k,n}) f_2(x_{k,n})}{\overline{G}(n) f_1(x_{1,n}) + \sum_{k=1}^n p_k f_1(x_{1,k-1}) f_2(x_{k,n})} \end{aligned}$$

Składka Bayesowska dla modelu z przełączeniem

$$g_1(\underline{\mathbf{x}}) = \frac{\overline{G}(n+1)\hat{\mu}_1(x_{1,n})}{\overline{G}(n) + \sum_{k=1}^{n+1} p_k \frac{f_1(x_{1,k-1})f_2(x_{k,n})}{f_1(x_{1,n})}}$$

- Wyznaczenie drugiej warunkowej wartości oczekiwanej

$$\begin{aligned} g_2(\underline{\mathbf{X}}): &= \frac{G(n+1) \sum_{k=1}^{n+1} p_k \int_0^\infty u_2(\lambda_2) \mu_2(\lambda_2) f_2(x_{k,n} \lambda_2)}{\overline{G}(n) f_1(x_{1,n}) + \sum_{k=1}^n p_k f_1(x_{1,k-1}) f_2(x_{k,n})} \\ &= \frac{G(n+1) \sum_{k=1}^{n+1} p_k \hat{\mu}_2(x_{k,n}) f_2(x_{k,n})}{\overline{G}(n) f_1(x_{1,n}) + \sum_{k=1}^n p_k f_1(x_{1,k-1}) f_2(x_{k,n})} \end{aligned}$$

Twierdzenie dla rozkładów z rodziny wykładniczej i rozkładów do nich sprzężonych

Twierdzenie

Zakładamy, że

- a) jeśli $k > n$ to zmienne losowe $X_1, \dots, X_n$ mają gęstość (względem miary Lebesgue'a lub miary bieżącej), postaci:

$$f_{\lambda_1}(x_j) = \exp\left(\frac{x_j \lambda_1 - b_1(\lambda_1)}{\sigma_1^2 / w_j} + c_1(x_j, \frac{\sigma_1^2}{w_j})\right)$$

gdzie funkcja $b_1()$ jest funkcją rzeczywistą, różniczkowalną zmiennej λ_1 , funkcja $c_1()$ funkcją rzeczywistą, natomiast stałe $w_j, \sigma_1^2 \in \mathbb{R}$,

Twierdzenie dla rozkładów z rodziny wykładniczej i rozkładów do nich sprzężonych

- b) jeśli $k \leq n$ to zmienne losowe $X'_1, \dots, X'_{k-1}$ spełniają założenia punktu a), natomiast zmienne losowe $X''_k, \dots, X''_n$ mają warunkową gęstość postaci

$$f_{\lambda_2}(x_j) = \exp\left(\frac{x_j \lambda_2 - b_2(\lambda_2)}{\sigma_2^2/w_j} + c_2\left(x_j, \frac{\sigma_2^2}{w_j}\right)\right),$$

gdzie funkcja $b_2()$ jest funkcją rzeczywistą, różniczkowalną zmiennej λ_2 , funkcja $c_2()$ jest funkcją rzeczywistą, natomiast stałe $w_j, \sigma_2^2 \in \mathbb{R}$,

- c) zmienna losowa Λ_i , dla $i = 1, 2$, ma gęstość względem miary Lebesgue'a, postaci:

$$u(\lambda_i) = \exp\left(\frac{y_i \lambda_i - b_i(\lambda_i)}{\tau_i^2} + d_i(y_i, \tau_i^2)\right)$$

Przyjmując następujące oznaczenia:

$$\alpha_1 = \frac{w_{\bullet}}{w_{\bullet} + \sigma_1^2/\tau_1^2} \quad \alpha_{2,k} = \frac{w''_{k,\bullet}}{w''_{k,\bullet} + \sigma_2^2/\tau_2^2} \quad P_1^{kol} = EX' \quad P_2^{kol} = EX''$$

$$w_{\bullet} = \sum_{j=1}^n w_j \quad w'_{k,\bullet} = \sum_{j=1}^{k-1} w_j \quad w''_{k,\bullet} = \sum_{j=k}^n w_j$$

$$\bar{x} = \sum_{j=1}^n \frac{w_j}{w_{\bullet}} x_j \quad \bar{x}'_k = \sum_{j=1}^{k-1} \frac{w_j}{w'_{k,\bullet}} x_j \quad \bar{x}''_k = \sum_{j=k}^n \frac{w_j}{w''_{k,\bullet}} x_j$$

► Otrzymujemy, że:

Przyjmując następujące oznaczenia:

$$\alpha_1 = \frac{w_{\bullet}}{w_{\bullet} + \sigma_1^2/\tau_1^2} \quad \alpha_{2,k} = \frac{w''_{k,\bullet}}{w''_{k,\bullet} + \sigma_2^2/\tau_2^2} \quad P_1^{kol} = EX' \quad P_2^{kol} = EX''$$

$$w_{\bullet} = \sum_{j=1}^n w_j \quad w'_{k,\bullet} = \sum_{j=1}^{k-1} w_j \quad w''_{k,\bullet} = \sum_{j=k}^n w_j$$

$$\bar{x} = \sum_{j=1}^n \frac{w_j}{w_{\bullet}} x_j \quad \bar{x}'_k = \sum_{j=1}^{k-1} \frac{w_j}{w'_{k,\bullet}} x_j \quad \bar{x}''_k = \sum_{j=k}^n \frac{w_j}{w''_{k,\bullet}} x_j$$

► Otrzymujemy, że:

Przyjmując następujące oznaczenia:

$$\alpha_1 = \frac{w_{\bullet}}{w_{\bullet} + \sigma_1^2/\tau_1^2} \quad \alpha_{2,k} = \frac{w''_{k,\bullet}}{w''_{k,\bullet} + \sigma_2^2/\tau_2^2} \quad P_1^{kol} = EX' \quad P_2^{kol} = EX''$$

$$w_{\bullet} = \sum_{j=1}^n w_j \quad w'_{k,\bullet} = \sum_{j=1}^{k-1} w_j \quad w''_{k,\bullet} = \sum_{j=k}^n w_j$$

$$\bar{x} = \sum_{j=1}^n \frac{w_j}{w_{\bullet}} x_j \quad \bar{x}'_k = \sum_{j=1}^{k-1} \frac{w_j}{w'_{k,\bullet}} x_j \quad \bar{x}''_k = \sum_{j=k}^n \frac{w_j}{w''_{k,\bullet}} x_j$$

▶ Otrzymujemy, że:

Przyjmując następujące oznaczenia:

$$\alpha_1 = \frac{w_{\bullet}}{w_{\bullet} + \sigma_1^2/\tau_1^2} \quad \alpha_{2,k} = \frac{w''_{k,\bullet}}{w''_{k,\bullet} + \sigma_2^2/\tau_2^2} \quad P_1^{kol} = EX' \quad P_2^{kol} = EX''$$

$$w_{\bullet} = \sum_{j=1}^n w_j \quad w'_{k,\bullet} = \sum_{j=1}^{k-1} w_j \quad w''_{k,\bullet} = \sum_{j=k}^n w_j$$

$$\bar{x} = \sum_{j=1}^n \frac{w_j}{w_{\bullet}} x_j \quad \bar{x}'_k = \sum_{j=1}^{k-1} \frac{w_j}{w'_{k,\bullet}} x_j \quad \bar{x}''_k = \sum_{j=k}^n \frac{w_j}{w''_{k,\bullet}} x_j$$

► Otrzymujemy, że:

- funkcja $g_1(\underline{x})$ przyjmuje postać:

$$g_1(\underline{x}) = \frac{L_1}{M}$$

$$L_1 = \frac{\bar{G}(n+1) \exp\left(d_1(y_1, \tau_1^2) + \prod_{j=1}^n c_1(x_j, \frac{\sigma_1^2}{w_j})\right) \left(\alpha_1 \bar{x} + (1 - \alpha_1) P_1^{kol}\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_\bullet\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w_\bullet \bar{x}\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_\bullet\right)\right)\right)},$$

$$\begin{aligned} M &= \frac{\bar{G}(n) \exp\left(\prod_{j=1}^n c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2)\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_\bullet\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w_\bullet \bar{x}\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_\bullet\right)\right)\right)} \\ &+ \left\{ \sum_{k=1}^n p_k \frac{\exp\left(\prod_{j=1}^{k-1} c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2)\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w'_{k,\bullet} \bar{x}'_k\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet}\right)\right)\right)} \right. \\ &\times \left. \frac{\exp\left(\prod_{j=k}^n c_2(x_j) + d_2(y_2, \tau_2^2)\right)}{\exp\left(d_2\left(\left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} y_2 + w''_{k,\bullet} \bar{x}''_k\right), \sigma_2^2 / \left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet}\right)\right)\right)} \right\} \end{aligned}$$

- funkcja $g_1(\underline{x})$ przyjmuje postać:

$$g_1(\underline{x}) = \frac{L_1}{M}$$

$$L_1 = \frac{\overline{G}(n+1) \exp\left(d_1(y_1, \tau_1^2) + \prod_{j=1}^n c_1(x_j, \frac{\sigma_1^2}{w_j})\right) \left(\alpha_1 \bar{x} + (1 - \alpha_1) P_1^{kol}\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_{\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w_{\bullet} \bar{x}\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_{\bullet}\right)\right)\right)},$$

$$\begin{aligned} M &= \frac{\overline{G}(n) \exp\left(\prod_{j=1}^n c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2)\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_{\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w_{\bullet} \bar{x}\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_{\bullet}\right)\right)\right)} \\ &+ \left\{ \sum_{k=1}^n p_k \frac{\exp\left(\prod_{j=1}^{k-1} c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2)\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w'_{k,\bullet} \bar{x}'_k\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet}\right)\right)\right)} \right. \\ &\times \left. \frac{\exp\left(\prod_{j=k}^n c_2(x_j) + d_2(y_2, \tau_2^2)\right)}{\exp\left(d_2\left(\left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} y_2 + w''_{k,\bullet} \bar{x}''_k\right), \sigma_2^2 / \left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet}\right)\right)\right)} \right\} \end{aligned}$$

- funkcja $g_1(\underline{x})$ przyjmuje postać:

$$g_1(\underline{x}) = \frac{L_1}{M}$$

$$L_1 = \frac{\overline{G}(n+1) \exp\left(d_1(y_1, \tau_1^2) + \prod_{j=1}^n c_1(x_j, \frac{\sigma_1^2}{w_j})\right) \left(\alpha_1 \bar{x} + (1 - \alpha_1) P_1^{kol}\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_{\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w_{\bullet} \bar{x}\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_{\bullet}\right)\right)\right)},$$

$$\begin{aligned} M = & \frac{\overline{G}(n) \exp\left(\prod_{j=1}^n c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2)\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_{\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w_{\bullet} \bar{x}\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w_{\bullet}\right)\right)\right)} \\ & + \left\{ \sum_{k=1}^n p_k \frac{\exp\left(\prod_{j=1}^{k-1} c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2)\right)}{\exp\left(d_1\left(\left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w'_{k,\bullet} \bar{x}'_k\right), \sigma_1^2 / \left(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet}\right)\right)\right)} \right. \\ & \times \left. \frac{\exp\left(\prod_{j=k}^n c_2(x_j) + d_2(y_2, \tau_2^2)\right)}{\exp\left(d_2\left(\left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet}\right)^{-1} \left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} y_2 + w''_{k,\bullet} \bar{x}''_k\right), \sigma_2^2 / \left(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet}\right)\right)\right)} \right\} \end{aligned}$$

- funkcja $g_2(\underline{x})$ przyjmuje postać

$$g_2(\underline{x}) = \frac{L_2}{M}$$

$$\begin{aligned}
 L_2 &= \left\{ \sum_{k=1}^{n+1} p_k (\alpha_{2,k} \bar{x}_k'' + (1 - \alpha_{2,k}) P_2^{kol}) \right. \\
 &\times \frac{\exp(\prod_{j=1}^{k-1} c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2))}{\exp(d_1((\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet})^{-1}(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w'_{k,\bullet} \bar{x}'_k), \sigma_1^2 / (\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet})))} \\
 &\times \left. \frac{\exp(\prod_{j=k}^n c_2(x_j) + d_2(y_2, \tau_2^2))}{\exp(d_2((\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet})^{-1}(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} y_2 + w''_{k,\bullet} \bar{x}''_k), \sigma_2^2 / (\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet})))} \right\} G(n+1)
 \end{aligned}$$

- Mianownik przyjmuje taką samą postać jak dla funkcji g_1

- funkcja $g_2(\underline{x})$ przyjmuje postać

$$g_2(\underline{x}) = \frac{L_2}{M}$$

$$\begin{aligned}
 L_2 &= \left\{ \sum_{k=1}^{n+1} p_k(\alpha_{2,k} \bar{x}_k'' + (1 - \alpha_{2,k}) P_2^{kol}) \right. \\
 &\times \frac{\exp(\prod_{j=1}^{k-1} c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2))}{\exp(d_1((\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet})^{-1}(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w'_{k,\bullet} \bar{x}_k'), \sigma_1^2 / (\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet})))} \\
 &\times \left. \frac{\exp(\prod_{j=k}^n c_2(x_j) + d_2(y_2, \tau_2^2))}{\exp(d_2((\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet})^{-1}(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} y_2 + w''_{k,\bullet} \bar{x}_k''), \sigma_2^2 / (\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet})))} \right\} G(n+1)
 \end{aligned}$$

- Mianownik przyjmuje taką samą postać jak dla funkcji g_1

- ▶ funkcja $g_2(\underline{x})$ przyjmuje postać

$$g_2(\underline{x}) = \frac{L_2}{M}$$

$$\begin{aligned}
 L_2 &= \left\{ \sum_{k=1}^{n+1} p_k(\alpha_{2,k} \bar{x}_k'' + (1 - \alpha_{2,k}) P_2^{kol}) \right. \\
 &\times \frac{\exp(\prod_{j=1}^{k-1} c_1(x_j) + d_1(y_1, \tau_1^2))}{\exp(d_1((\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet})^{-1}(\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} y_1 + w'_{k,\bullet} \bar{x}'_k), \sigma_1^2 / (\frac{\sigma_1^2}{\tau_1^2} + w'_{k,\bullet})))} \\
 &\times \left. \frac{\exp(\prod_{j=k}^n c_2(x_j) + d_2(y_2, \tau_2^2))}{\exp(d_2((\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet})^{-1}(\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} y_2 + w''_{k,\bullet} \bar{x}_k''), \sigma_2^2 / (\frac{\sigma_2^2}{\tau_2^2} + w''_{k,\bullet})))} \right\} G(n+1)
 \end{aligned}$$

- ▶ Mianownik przyjmuje taką samą postać jak dla funkcji g_1

Definicja

Składką zaufania P_i^{LB} dla i -tego ryzyka (estymatorem zaufania $\mu(\Theta_i)$) wyznaczoną na podstawie obserwacji $\underline{X}_1 \dots \underline{X}_n$ nazywamy najlepszy możliwy estymator (oznaczamy P^{cred}) w klasie estymatorów postaci

- ▶ $L(\underline{X}, 1) = \{\hat{\mu}(\Theta_i) : \hat{\mu}(\Theta_i) = c_0 + \sum_{j=1}^n c_j X_j\}$
- ▶ $P^{cred} = \operatorname{argmin}_{\hat{\mu}(\Theta_i) \in L(\underline{X}, 1)} E\left((\hat{\mu}(\Theta_i) - \mu(\Theta_i))^2\right)$

Przyjmujemy następujące oznaczenia (parametrów strukturalnych):

$$\operatorname{Var}(\mu_1(\Lambda_1)) = \tau_1^2 \quad \operatorname{Var}(\mu_2(\Lambda_2)) = \tau_2^2 \quad E(\sigma_1^2(\Lambda_1)) = \sigma_1^2$$

$$E(\sigma_2^2(\Lambda_2)) = \sigma_2^2 \quad E(\mu_1(\Lambda_1)) = \mu_1 \quad E(\mu_2(\Lambda_2)) = \mu_2$$

Definicja

Składką zaufania P_i^{LB} dla i -tego ryzyka (estymatorem zaufania $\mu(\Theta_i)$) wyznaczoną na podstawie obserwacji $\underline{X}_1 \dots \underline{X}_n$ nazywamy najlepszy możliwy estymator (oznaczamy P^{cred}) w klasie estymatorów postaci

- ▶ $L(\underline{X}, 1) = \{\hat{\mu}(\Theta_i) : \hat{\mu}(\Theta_i) = c_0 + \sum_{j=1}^n c_j X_j\}$
- ▶ $P^{cred} = \operatorname{argmin}_{\hat{\mu}(\Theta_i) \in L(\underline{X}, 1)} E\left((\hat{\mu}(\Theta_i) - \mu(\Theta_i))^2\right)$

Przyjmujemy następujące oznaczenia (parametrów strukturalnych):

$$\operatorname{Var}(\mu_1(\Lambda_1)) = \tau_1^2 \quad \operatorname{Var}(\mu_2(\Lambda_2)) = \tau_2^2 \quad E(\sigma_1^2(\Lambda_1)) = \sigma_1^2$$

$$E(\sigma_2^2(\Lambda_2)) = \sigma_2^2 \quad E(\mu_1(\Lambda_1)) = \mu_1 \quad E(\mu_2(\Lambda_2)) = \mu_2$$

Definicja

Składką zaufania P_i^{LB} dla i -tego ryzyka (estymatorem zaufania $\mu(\Theta_i)$) wyznaczoną na podstawie obserwacji $\underline{X}_1 \dots \underline{X}_n$ nazywamy najlepszy możliwy estymator (oznaczamy P^{cred}) w klasie estymatorów postaci

- ▶ $L(\underline{X}, 1) = \{\hat{\mu}(\Theta_i) : \hat{\mu}(\Theta_i) = c_0 + \sum_{j=1}^n c_j X_j\}$
- ▶ $P^{cred} = \operatorname{argmin}_{\hat{\mu}(\Theta_i) \in L(\underline{X}, 1)} E\left((\hat{\mu}(\Theta_i) - \mu(\Theta_i))^2\right)$

Przyjmujemy następujące oznaczenia (parametrów strukturalnych):

$$\operatorname{Var}(\mu_1(\Lambda_1)) = \tau_1^2 \quad \operatorname{Var}(\mu_2(\Lambda_2)) = \tau_2^2 \quad E(\sigma_1^2(\Lambda_1)) = \sigma_1^2$$

$$E(\sigma_2^2(\Lambda_2)) = \sigma_2^2 \quad E(\mu_1(\Lambda_1)) = \mu_1 \quad E(\mu_2(\Lambda_2)) = \mu_2$$

Definicja

Składką zaufania P_i^{LB} dla i -tego ryzyka (estymatorem zaufania $\mu(\Theta_i)$) wyznaczoną na podstawie obserwacji $\underline{X}_1 \dots \underline{X}_n$ nazywamy najlepszy możliwy estymator (oznaczamy P^{cred}) w klasie estymatorów postaci

- ▶ $L(\underline{X}, 1) = \{\hat{\mu}(\Theta_i) : \hat{\mu}(\Theta_i) = c_0 + \sum_{j=1}^n c_j X_j\}$
- ▶ $P^{cred} = \operatorname{argmin}_{\hat{\mu}(\Theta_i) \in L(\underline{X}, 1)} E\left((\hat{\mu}(\Theta_i) - \mu(\Theta_i))^2\right)$

Przyjmujemy następujące oznaczenia (parametrów strukturalnych):

$$\operatorname{Var}(\mu_1(\Lambda_1)) = \tau_1^2 \quad \operatorname{Var}(\mu_2(\Lambda_2)) = \tau_2^2 \quad E(\sigma_1^2(\Lambda_1)) = \sigma_1^2$$

$$E(\sigma_2^2(\Lambda_2)) = \sigma_2^2 \quad E(\mu_1(\Lambda_1)) = \mu_1 \quad E(\mu_2(\Lambda_2)) = \mu_2$$

Szkic wyznaczania składki zaufania

Wartości $c_0, \dots, c_n$, otrzymujemy z następujących zależności:

- ▶ $E(c_0 + \sum_{j=1}^n c_j X_j - \xi_{n+1} \mu_1(\Lambda_1) - \xi'_{n+1} \mu_2(\Lambda_2)) = 0,$
- ▶ $c_0 = \mu_1 - G(n+1)(\mu_1 - \mu_2) - \sum_{j=1}^n c_j (\bar{G}(j) \mu_1 + G(j) \mu_2),$
- ▶ $\sum_{j=1}^n c_j \underbrace{\text{cov}(X_j, X_r)}_{K_{j,r}} = \underbrace{\text{cov}(\xi_{n+1} \mu_1(\Lambda_1) + \xi'_{n+1} \mu_2(\Lambda_2), X_r)}_{b_r}$

Szkic wyznaczania składki zaufania

Wartości $c_0, \dots, c_n$, otrzymujemy z następujących zależności:

- ▶ $E(c_0 + \sum_{j=1}^n c_j X_j - \xi_{n+1} \mu_1(\Lambda_1) - \xi'_{n+1} \mu_2(\Lambda_2)) = 0$,
- ▶ $c_0 = \mu_1 - G(n+1)(\mu_1 - \mu_2) - \sum_{j=1}^n c_j (\bar{G}(j) \mu_1 + G(j) \mu_2)$,
- ▶ $\sum_{j=1}^n c_j \underbrace{\text{cov}(X_j, X_r)}_{K_{j,r}} = \underbrace{\text{cov}(\xi_{n+1} \mu_1(\lambda_1) + \xi'_{n+1} \mu_2(\Lambda_2), X_r)}_{b_r}$

Szkic wyznaczania składki zaufania

Wartości $c_0, \dots, c_n$, otrzymujemy z następujących zależności:

- ▶ $E(c_0 + \sum_{j=1}^n c_j X_j - \xi_{n+1}\mu_1(\Lambda_1) - \xi'_{n+1}\mu_2(\Lambda_2)) = 0$,
- ▶ $c_0 = \mu_1 - G(n+1)(\mu_1 - \mu_2) - \sum_{j=1}^n c_j(\bar{G}(j)\mu_1 + G(j)\mu_2)$,
- ▶ $\sum_{j=1}^n c_j \underbrace{\text{cov}(X_j, X_r)}_{K_{j,r}} = \underbrace{\text{cov}(\xi_{n+1}\mu_1(\Lambda_1) + \xi'_{n+1}\mu_2(\Lambda_2), X_r)}_{b_r}$

Składka zaufania dla modelu z przełączeniem

Składka zaufania dla modelu z przełączeniem

gdzie:

$$\begin{aligned} K_{j,r} &= \overline{G}(\max(j, r))(\sigma_1^2 + \tau_1^2 + \mu_1^2) - \mu_1^2 \overline{G}(j) \overline{G}(r) \\ &+ \overline{G}(\min(r, j))(\sigma_2^2 + \tau_2^2 + \mu_2^2) - 2 \overline{G}(\max(j, r)) \overline{G}(\min(j, r)) \mu_1 \mu_2 \end{aligned}$$

$$b_r = \overline{G}(n+1)(\sigma_1^2 + \tau_1^2) + G(r)(\sigma_2^2 + \tau_2^2) + \overline{G}(n+1)G(r)(\mu_1 - \mu_2)^2$$

Składka zaufania dla modelu z przełączeniem

gdzie:

$$\begin{aligned} K_{j,r} &= \overline{G}(\max(j, r))(\sigma_1^2 + \tau_1^2 + \mu_1^2) - \mu_1^2 \overline{G}(j) \overline{G}(r) \\ &+ \overline{G}(\min(r, j))(\sigma_2^2 + \tau_2^2 + \mu_2^2) - 2G(\max(j, r)) \overline{G}(\min(j, r)) \mu_1 \mu_2 \end{aligned}$$

$$b_r = \overline{G}(n+1)(\sigma_1^2 + \tau_1^2) + G(r)(\sigma_2^2 + \tau_2^2) + \overline{G}(n+1)G(r)(\mu_1 - \mu_2)^2$$

Niech:

- ▶ zmienna losowa Λ_1 ma rozkład $\text{Gamma}(a_1, b_1)$,
- ▶ zmienna losowa Λ_2 ma rozkład $\text{Gamma}(a_2, b_2)$,
- ▶ zmienna losowa N ma rozkład dyskretny,
- ▶ zmienne losowe X'_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_1)$,
- ▶ zmienne losowe X''_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_2)$.
- ▶ Wówczas

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}) = \frac{L_1}{M}$$

Niech:

- ▶ zmienna losowa Λ_1 ma rozkład $\text{Gamma}(a_1, b_1)$,
- ▶ zmienna losowa Λ_2 ma rozkład $\text{Gamma}(a_2, b_2)$,
- ▶ zmienna losowa N ma rozkład dyskretny,
- ▶ zmienne losowe X'_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_1)$,
- ▶ zmienne losowe X''_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_2)$.
- ▶ Wówczas

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}) = \frac{L_1}{M}$$

Niech:

- ▶ zmienna losowa Λ_1 ma rozkład $\text{Gamma}(a_1, b_1)$,
- ▶ zmienna losowa Λ_2 ma rozkład $\text{Gamma}(a_2, b_2)$,
- ▶ zmienna losowa N ma rozkład dyskretny,
- ▶ zmienne losowe X'_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_1)$,
- ▶ zmienne losowe X''_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_2)$.
- ▶ Wówczas

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}) = \frac{L_1}{M}$$

Niech:

- ▶ zmienna losowa Λ_1 ma rozkład $\text{Gamma}(a_1, b_1)$,
- ▶ zmienna losowa Λ_2 ma rozkład $\text{Gamma}(a_2, b_2)$,
- ▶ zmienna losowa N ma rozkład dyskretny,
- ▶ zmienne losowe X'_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_1)$,
- ▶ zmienne losowe X''_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_2)$.
- ▶ Wówczas

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}) = \frac{L_1}{M}$$

Niech:

- ▶ zmienna losowa Λ_1 ma rozkład $\text{Gamma}(a_1, b_1)$,
  - ▶ zmienna losowa Λ_2 ma rozkład $\text{Gamma}(a_2, b_2)$,
  - ▶ zmienna losowa N ma rozkład dyskretny,
  - ▶ zmienne losowe X'_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_1)$,
  - ▶ zmienne losowe X''_j mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_2)$.
- ▶ Wówczas

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}) = \frac{L_1}{M}$$

Niech:

- ▶ zmienna losowa Λ_1 ma rozkład $\text{Gamma}(a_1, b_1)$,
- ▶ zmienna losowa Λ_2 ma rozkład $\text{Gamma}(a_2, b_2)$,
- ▶ zmienna losowa N ma rozkład dyskretny,
- ▶ zmienne losowe X_j' mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_1)$,
- ▶ zmienne losowe X_j'' mają warunkowy rozkład $\text{Poissona}(\lambda_2)$.
- ▶ Wówczas

$$g_1(\underline{\mathbf{X}}) = \frac{L_1}{M}$$

Przykład składki Bayesowskiej w modelu z przełączeniem

$$\begin{aligned}
 M &= \frac{\bar{G}(n+1)b_1^{a_1}\Gamma(\sum_{j=1}^n x_j + a_1)}{\Gamma(a_1)x_1! \dots x_n!(n+b_1)\sum_{j=1}^n x_j + a_1} \\
 &+ G(n+1) \sum_{k=1}^n \left\{ p_k \frac{b_1^{a_1}\Gamma(\sum_{j=1}^{k-1} x_j + a_1)}{\Gamma(a_1)(k-1+b_1)\sum_{j=1}^{k-1} x_j + a_1 (x_1! \dots x_{k-1}!)} \right. \\
 &\times \left. \frac{b_2^{a_2}\Gamma(\sum_{j=k}^n x_j + a_2)}{\Gamma(a_2)(n-k+1+b_2)\sum_{j=k}^n x_j + a_2 (x_k! \dots x_n!)} \right\}
 \end{aligned}$$

$$L_1 = \frac{\bar{G}(n+1)b_1^{a_1}\Gamma(\sum_{j=1}^n x_j + a_1)}{\Gamma(a_1)x_1! \dots x_n!(n+b_1)\sum_{j=1}^n x_j + a_1} \frac{\sum_{j=1}^n x_j + a_1}{(n+b_1)}$$

Przykład składki Bayesowskiej w modelu z przełączeniem

$$\begin{aligned}
 M &= \frac{\bar{G}(n+1)b_1^{a_1}\Gamma(\sum_{j=1}^n x_j + a_1)}{\Gamma(a_1)x_1!\dots x_n!(n+b_1)\sum_{j=1}^n x_j + a_1} \\
 &+ G(n+1)\sum_{k=1}^n \left\{ p_k \frac{b_1^{a_1}\Gamma(\sum_{j=1}^{k-1} x_j + a_1)}{\Gamma(a_1)(k-1+b_1)\sum_{j=1}^{k-1} x_j + a_1 (x_1!\dots x_{k-1}!)} \right. \\
 &\times \left. \frac{b_2^{a_2}\Gamma(\sum_{j=k}^n x_j + a_2)}{\Gamma(a_2)(n-k+1+b_2)\sum_{j=k}^n x_j + a_2 (x_k!\dots x_n!)} \right\}
 \end{aligned}$$

$$L_1 = \frac{\bar{G}(n+1)b_1^{a_1}\Gamma(\sum_{j=1}^n x_j + a_1)}{\Gamma(a_1)x_1!\dots x_n!(n+b_1)\sum_{j=1}^n x_j + a_1} \frac{\sum_{j=1}^n x_j + a_1}{(n+b_1)}$$

Przykład składki Bayesowskiej w modelu z przełączeniem

$$g_2(\mathbf{x}) = \frac{L_2}{M}$$

$$L_2 = G(n+1) \sum_{k=1}^n p_k \frac{\Gamma(\sum_{j=1}^{k-1} x_j + a_1) b_1^{a_1}}{(n-k+1+b_2) \sum_{j=k}^n x_j + a_2 \Gamma(a_1)} \\ \times \frac{b_2^{a_2} \Gamma(\sum_{j=k}^n x_j + a_2)}{\Gamma(a_2)(k-1+b_1) \sum_{j=1}^{k-1} x_j + a_1 x_1! \dots x_{k-1}! x_k! \dots x_n!} \sum_{j=k}^n \frac{x_j + a_2}{n-k+1+b_2}$$

► Mianownik jak dla g_1

Przykład składki Bayesowskiej w modelu z przełączeniem

$$g_2(\mathbf{x}) = \frac{L_2}{M}$$

$$L_2 = G(n+1) \sum_{k=1}^n p_k \frac{\Gamma(\sum_{j=1}^{k-1} x_j + a_1) b_1^{a_1}}{(n-k+1+b_2) \sum_{j=k}^n x_j^{a_2} \Gamma(a_1)} \\ \times \frac{b_2^{a_2} \Gamma(\sum_{j=k}^n x_j + a_2)}{\Gamma(a_2)(k-1+b_1) \sum_{j=1}^{k-1} x_j^{a_1} x_1! \dots x_{k-1}! x_k! \dots x_n!} \sum_{j=k}^n \frac{x_j + a_2}{n-k+1+b_2}$$

► Mianownik jak dla g_1

Przykład składki Bayesowskiej w modelu z przełączeniem

$$g_2(\mathbf{x}) = \frac{L_2}{M}$$

$$L_2 = G(n+1) \sum_{k=1}^n p_k \frac{\Gamma(\sum_{j=1}^{k-1} x_j + a_1) b_1^{a_1}}{(n-k+1+b_2) \sum_{j=k}^n x_j^{a_2} \Gamma(a_1)} \\ \times \frac{b_2^{a_2} \Gamma(\sum_{j=k}^n x_j + a_2)}{\Gamma(a_2)(k-1+b_1) \sum_{j=1}^{k-1} x_j^{a_1} x_1! \dots x_{k-1}! x_k! \dots x_n!} \sum_{j=k}^n \frac{x_j + a_2}{n-k+1+b_2}$$

- Mianownik jak dla g_1

Literatura

- a) Bühlmann, H.; Gisler, A. : *A Course in Credibility Theory and its Applications*. Springer, 2005.
- b) Jakubowski, J.; Sztencel, R.: *Wstęp do teorii prawdopodobieństwa*. SCRIPT, Warszawa, 2004.
- c) Purcaru, O.; Denuit, M. : *Dependence in Dynamic Claim Frequency Credibility Models*.
- d) Purcaru, O. ; Guillen, M.; Denuit, M. : *Linear credibility models based on time series for claim counts*.

Zakończenie

Dziękuję za uwagę!